

УДК : 343.9.024:351.862.6](477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.4.27>

ВПЛИВ КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Расюк Е.,
*кандидат юридичних наук, професор,
головний оперуповноважений 3-го відділу (стратегічного аналізу)
Департаменту стратегічних розслідувань
Національної поліції України,
полковник поліції
ORCID: 0000-0003-4065-5266*

Расюк Е. Вплив корупційної злочинності на економічну безпеку України.

Світова корупція в умовах сьогодення є серйозною загрозою для системи усталених міждержавних взаємовідносин, оскільки підриває стабільність, правила взаємодії на міжнародній арені, а також викривлює баланс сил стримування і протидії у світі. У геополітичному вимірі Україна займає особливе розташування, оскільки її територія є буферною на стику Європи та Євразії та відіграє визначальну домінуючу роль у Центральній Європі, адже нині стримує російську агресію від її розростання на території країн Європейського Союзу та сусідніх з ним держав, а тому корупція у державі, яка перебуває у війні, має свої особливості та значно відрізняється від корупції у розвинутих країнах. Найнебезпечнішими проявами корупції в Україні є корупційна злочинність, яка стала реальною загрозою національній безпеці, зокрема економічній її складовій. Корупційна злочинність в умовах воєнного стану, особливо за 2024, 2025 роки, набула свого поширення та проникла в усі сфери життєдіяльності людей, а серйозні її прояви набули ще більш організованих форм із застосуванням контррозвідувальних та конспіративних заходів протидії правоохоронним органам. Водночас, корупційна злочинність, зокрема організована, підриває економічні основи держави, оскільки корупційні зв'язки все більше витісняють легальні господарські відносини у процесі суспільного виробництва, розподілу, обміну та споживання благ, добросовісної конкуренції, а, отже - загрожує економічній безпеці держави, яка є вирішальною компонентною національній безпеці України. Таке становище стало наслідком розширення повноважень службових осіб державного та приватного сектору в період воєнного стану, зокрема відходу від прозорих процедур закупівлі або надання послуг, на фоні зниження контролю керівної ланки та правоохоронних органів. Наукова стаття присвячена дослідженню суспільної небезпеки корупційної злочинності та визначення її впливу на економічну безпеку держави, в основі якого лежить стратегічний аналіз корупційних кримінальних правопорушень за період 2021-2024 роки. Акцентовано увагу на позиції державних інституцій, які піднімають проблеми корупції та корупційної злочинності, деякі застереження поширення якої окреслені у окремих нормативно-правових актах. Проаналізовано динаміку та структуру корупційної злочинності та окреслено основні напрями розвитку впливу корупційної злочинності на національну безпеку держави, зокрема економічну.

Ключові слова: проблеми корупції, система антикорупційних органів, корупційна злочинність, економічна безпека держави, вражені корупцією сфери.

Rasiuk E. The impact of corruption crime on the economic security of Ukraine.

Global corruption in today's conditions is a serious threat to the system of established interstate relations, as it undermines stability, rules of interaction in the international arena, and also distorts the balance of checks and balances in the world. In the geopolitical dimension, Ukraine occupies a special location, since its territory is a buffer at the junction of Europe and Eurasia and plays a decisive dominant role in Central Europe, because it currently restrains Russian aggression from expanding into the territory of the European Union and neighboring states, and therefore corruption in a state at war has its own characteristics and is significantly different from corruption in developed countries. The most dangerous manifestations of corruption in Ukraine are corruption crimes, which have become a real threat to national security, in particular its economic component. Corruption crime under martial law, especially in 2024 and 2025, has become widespread and has penetrated all spheres

of people's lives, and its serious manifestations have taken on even more organized forms with the use of counterintelligence and conspiratorial measures to counteract law enforcement agencies. At the same time, corruption crime, in particular organized crime, undermines the economic foundations of the state, since corrupt ties are increasingly displacing legal economic relations in the process of social production, distribution, exchange and consumption of goods, fair competition, and, therefore, threatens the economic security of the state, which is a crucial component of the national security of Ukraine. This situation was a consequence of the expansion of the powers of public and private sector officials during martial law, in particular, the departure from transparent procurement procedures or the provision of services, against the background of a decrease in control by the leadership and law enforcement agencies. The scientific article is devoted to the study of the social danger of corruption crime and the determination of its impact on the economic security of the state, based on a strategic analysis of corruption criminal offenses for the period 2021-2024. The focus is on the positions of state institutions that raise the problems of corruption and corruption crime, some of the warnings about the spread of which are outlined in individual regulatory legal acts. The dynamics and structure of corruption crime are analyzed and the main directions of development of the impact of corruption crime on the national security of the state, in particular economic, are outlined.

Key words: corruption problems, system of anti-corruption bodies, corruption crime, economic security of the state, areas affected by corruption.

Постановка проблеми. Україна вже понад десятиліття переживає період війни, а питання корупції і корупційної злочинності стало однією з найважливіших проблем суспільного та політичного життя. Неоголошена війна на сході країни, повномасштабне вторгнення росії на початку 2022 року та численні виклики національної безпеки створюють складні умови для функціонування державних інститутів і управлінських механізмів, які забезпечують функціонування демократії в нашій державі. Воєнний стан, запроваджений в умовах екстремальних загроз, хоча й має на меті забезпечення національної безпеки, складовою якої є економічна безпека, водночас супроводжується недосконалими механізмами здійснення державної антикорупційної політики, що створює сприятливе живильне підґрунтя поширення такого негативного явища як корупція та зростання її похідної складової – корупційної злочинності. Корупційні проблеми під час воєнного стану не стали новим явищем для українського суспільства, яке протягом свого розвитку постійно перебуває у стані боротьби з корупцією, а швидше новою сторінкою для вивчення і вироблення захисних знарядь. З самого початку повномасштабного вторгнення росії в Україну вони активно досліджуються та аналізуються міжнародною спільнотою, вітчизняними науковцями і практиками, які здійснюють заходи по запобіганню і протидії корупції у державі. Особлива увага звертається на збільшення корупційних ризиків у період такої кризової ситуації, коли ускладнений контроль громадськості за процесами у державі, а система стримувань і противаг неповноцінна. Також, у полі зору правоохоронних органів, які здійснюють заходи по запобіганню і протидії корупційної злочинності, потрапили питання зловживання владою в умовах воєнного стану, адже у представників державної влади збільшилися повноваження, а обмежились виборчі права й скоротився громадський контроль. Основним чинником зростання рівня корупції в Україні є саме воєнний стан, який супроводжується значним розширенням повноважень державних органів, що призводить до зловживань та зменшення прозорості їхньої діяльності; економічними труднощами, пов'язаними з війною, що підвищують ризики корупційних проявів, оскільки ресурси та фінансові потоки, пов'язані з обороною і відновленням, стають об'єктами численних спроб маніпуляцій і привласнень; неефективним контролем громадськості, що знижується в умовах нестабільності і відсутності можливостей, та призводить до зростання ймовірності несанкціонованих дій, які можуть підірвати довіру до державних інституцій.

Стан дослідження. Значний науковий внесок у дослідження окремих питань боротьби з корупційною злочинністю, зокрема у сфері економічної безпеки, здійснили окремі вчені, серед яких: В.С. Батиргарєєва, Р.С. Веприцький, В.В. Голіна, Б.М. Головкін, Н.О. Гуторова, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, О.Г. Кальман, М.В. Корнієнко, В.Я. Конопельський, О.М. Литвинов, М.І. Мельник, М.І. Хавронюк, Г.В. Новицький, О.Ю. Шостко та інші. Проте, враховуючи сьогодення, що продукуювано воєнним станом у державі, потребують додаткового вивчення окремі питання запобігання та протидії сучасній корупційній злочинності, застосовуючи системні, інноваційні підходи комплексного стратегічного її аналізу і прогнозування.

Мета статті: розкрити підвищену суспільну небезпеку корупційної злочинності у період воєнного стану, на основі стратегічного аналізу кримінальних правопорушень, що входять до її струк-

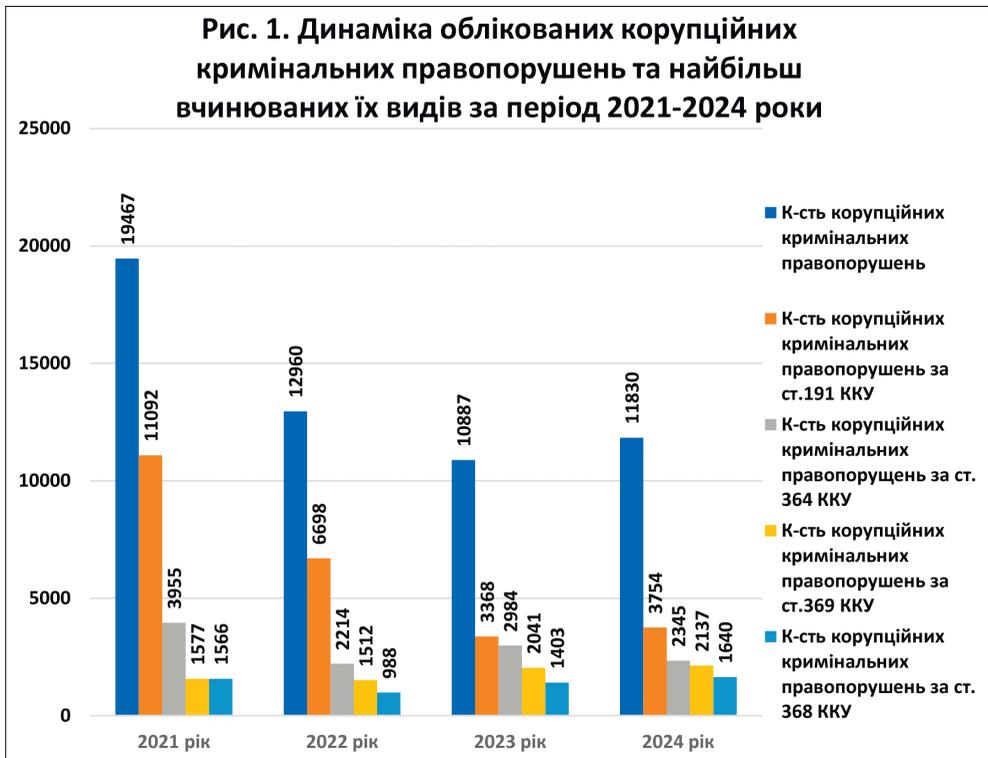
тури, систематизувати основні фактори, які її обумовлюють, а, також, визначити обсяг впливу корупції на економічну безпеку держави.

Виклад основного матеріалу. Корупція залишається однією з найсерйозніших проблем у суспільній свідомості українців, а її масштаби часто формується не через особистий досвід, а здебільшого завдяки медіа й соціальним мережам. У вересні 2025 року переважна більшість громадян (71%) заявили, що за час повномасштабного вторгнення рівень корупції в Україні зріс, а 20% вважають, що ситуація не змінилася, і лише 5% говорять про її покращення.[7] У 2024 році дослідження Info Sapiens, за допомогою опитування 2500 українців (репрезентативна вибірка), за яким 61,2% українців відзначили зростання рівня корупції, яке відбулося наприкінці минулого року, але лише 46% представників бізнесу вказали, що рівень корупції зростає.[2] Також, у січні-лютому 2023 року на замовлення Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» спільно з Проєктом USAID «Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні «Взаємо-Дія» (SACCI) провела загальнонаціональне опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення», за підсумками якого 89% громадян вважають корупцію найсерйознішою проблемою для України після повномасштабної війни.[5] Того ж таки 2023 року, але протягом літніх місяців Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова та Київським міжнародним інститутом соціології було також проведене опитування за результатами якого 78% респондентів поклали відповідальність за корупцію на вище керівництво держави та на спеціальні антикорупційні органи.[4] Отже, неможливо однозначно відповісти збільшився рівень корупції під час воєнного стану чи ні, адже думки українців з даного питання значно різняться, але точно сьогодні є запит українського суспільства до державної влади і правоохоронних органів на запобігання й протидію корупційним проявам у нашій державі.

Державні інституції піднімають проблеми корупції, деякі застереження окреслені у нормативно-правових актах, зокрема у: Стратегії національної безпеки України зазначається, що *«поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов, окрім інших, є: спеціальні служби іноземних держав, насамперед Російської Федерації, продовжують розвідувально-підривно діяльність проти України, намагаються підживлювати сепаратистські настрої, використовують організовані злочинні угруповання і корумпованих посадових осіб, прагнуть зміцнити інфраструктуру впливу (п. 19); непослідовність та незавершеність реформ і корупція перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливають її сталі і динамічне зростання, підвищують уразливість до загроз, підживлюють кримінальне середовище (п.20)»* [6]; Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки зазначає, що *«...досягнутий за останні роки прогрес не задовольняє суспільство, оскільки є надто повільним. Європейська комісія у висновку щодо заявок на членство в Європейському Союзі, поданих Україною, Грузією та Республікою Молдова від 17 червня 2022 року зазначила, що Україна досягла значного прогресу на шляху до верховенства права, проте подальша боротьба з корупцією залишається однією з основних вимог суспільства. Низькі темпи реалізації антикорупційної політики в Україні суттєво сповільнюють її економічне зростання. Опитування бізнесу демонструє, що поширеність корупції та недовіра до судової системи є основними переешкодами для залучення в Україну іноземних інвестицій»* [1]. Система антикорупційних органів України демонструє непогані результати своєї роботи, зокрема за звітний період, підсудними були прокурори, топ-чиновники, десятки суддів, серед яких й колишній голова Верховного Суду, а бюджету повернулись мільярди гривень, але ці досягнення є недостатніми, тому НАБУ, САП й ВАКС мають розширюватись і удосконалювати практику протидії «топ-корупції». Утім, підслідність НАБУ, САП та ВАКС лише «топ-корупція» та «топ-корупціонери», а розслідуванням ділової та побутової корупції займається Національна поліція України, а особливо масштабних справ — Державного бюро розслідувань. Саме перед ними стоять виклики з викриття, розслідування злочинів, які масштабувались у період воєнного стану, зокрема, хабарів в лікарнях за оформлення «липових» довідок з фіктивними діагнозами, «рентних платежів» митникам, або ж підкупу працівників державних інспекцій тощо. Отже, успішна протидія корупції можлива за умови наявності чіткого антикорупційного законодавства, ефективного його застосування відповідними органами державної влади; координованості, поінформованості громадськості про здійснення заходів із запобігання та протидії корупції, взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влади у сфері формування та реалізації державної антикорупційної політики, підтримки антикорупційних заходів громадянським суспільством. Однак, ефективність реалізації заходів щодо запобігання корупційній злочинності можлива завдяки довгостроковим соціально-економічним, політичним та правовим перетворенням. А для цього, на нашу думку, має бути наявна політична воля щодо антикорупційних

заходів, існування та вдосконалення чіткого і взаємопов’язаного антикорупційного законодавства і готовність до реформ.

Для того щоб почати системну та ефективну боротьбу з корупцією, необхідно здійснити ґрунтовний аналіз найбільш небезпечної частини цього ганебного явища – корупційної злочинності, зокрема серйозної і організованої, а також здійснити прогнозування її розвитку на майбутнє. Саме кількісний і якісний аналіз щодо визначення обсягу, об’єму, особливостей, чинників корупційної злочинності і її прогноз на майбутнє дасть змогу системного підходу до запобігання і протидії злочинності. Так, динаміка облікованих корупційних кримінальних правопорушень свідчить про хвилеподібну криву, яка відображає різке їх зниження у 2022 році з поступовим зниженням на кінець 2023 року, а у 2024 році відмічаємо незначне збільшення на майже 8,8% відповідно попереднього року. Аналіз корупційних кримінальних правопорушень показав зменшення обліку їх загальної кількості у 2022 році у порівнянні з попереднім роком, оскільки початок війни в Україні та введені обмеження в державному секторі й зупинення діяльності багатьох приватних підприємств могли сприяти такому зниженню. Найбільше серед облікованої корупційної злочинності – кримінальні правопорушення, передбачені ст. 191 КК (обліковано у: 2021 році – 11092 злочини; 2022 – 6698; 2023 – 3368; 2024 – 3754.), ст. 364 КК (обліковано у: 2021 році – 3955 злочинів; 2022 – 2214; 2023 – 2984; 2024 - 2345), ст. 369 КК (обліковано у: 2023 році – 1577 злочинів; 2022 – 1512; 2023 – 2041; 2024 - 2137) і ст. 368 КК (обліковано у: 2023 році – 1566 злочинів; 2022 – 988; 2023 – 1403; 2024 - 1640). Разом вони становлять від 83,5% (2024 році – 9876 злочинів) до 93,4% (2021 року - 18190) усіх облікованих корупційних кримінальних правопорушень, а, також у 2022 році ця частка складала 88% (11412 злочинів) й 2023 року – 90% (9795). Тенденції корупційних кримінальних правопорушень, передбачених ст. 191 КК України, має схожу динаміку загальної облікованої корупційної злочинності, а їх частка, за звітний період, яка є найбільшою у структурі й коливається від 57% (2021 році) до 31% (2023), зокрема 52% (2022) й 32% (2024). В останні роки звітного періоду (2023, 2024 роки) поступово зростає частка у загальній структурі корупційної злочинності корупційних кримінальних правопорушень, передбачених статтями 369, 368 КК України, а тенденції корупційних злочинів, відповідальність за які передбачена ст. 364 КК України, ламану лінію зі зменшенням на кінець 2024 року [див. рис.1]. У 2024 році згідно з Ф.-2-кор (ОГП), обліковано 7612 тяжких та особливо тяжких корупційних злочинів, що становить 64,3% усієї корупційної злочинності, тоді як у попередньому році це показник був 66,7%, тобто 7266 облікованих злочинів.

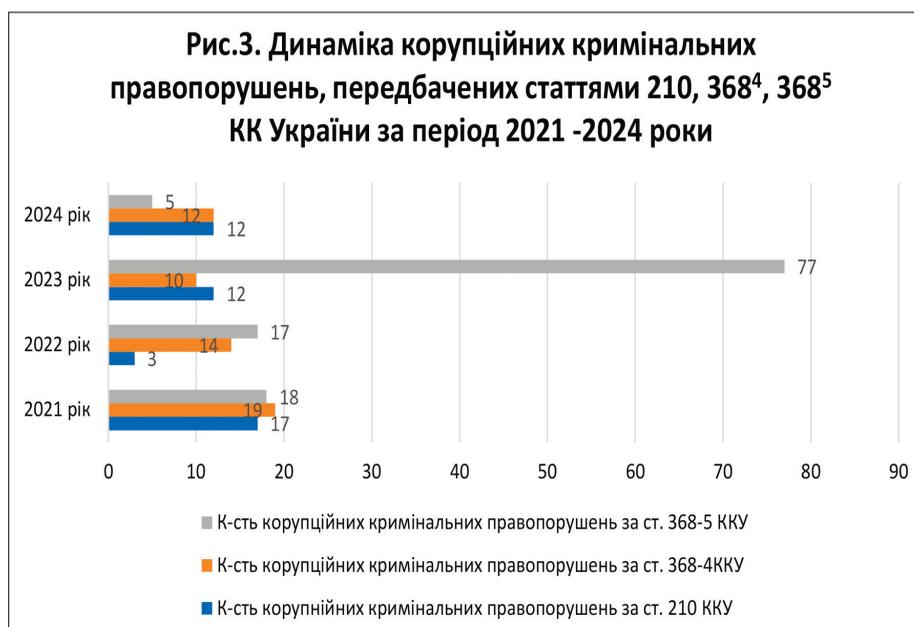

Наступною облікованою групою у структурі корупційної злочинності, але з великим відривом від найбільшої проаналізованої вище, є злочинні діяння, передбачені статтями 369-2, ст. 365-2 і ст. 364-1 КК України. Так, у : 2021 році обліковано за згаданими статтями КК України 937 злочинів, левова частка за ст.365² – 422 злочини, ст. 364¹ – 266, ст. 369² – 249; 2022 році – 573 злочини (ст. 365² – 239, ст. 369² – 249, ст. 364¹ – 266); 2023 році – 768 злочинів (ст. 369² – 411, ст. 365² – 227, ст. 364¹ – 130); 2024 році – 637 злочинів (ст. 369² – 352, ст. 365² – 179, ст. 364¹ – 106) [див. рис.2].

Тобто, разом із першими чотирма згаданими статтями КК України вони становлять в середньому 94,2 % усіх облікованих корупційних кримінальних правопорушень, зокрема: 98,2% (2021 року), 92,4% (2022), 97,1% (2023), 88,9% (2024).

Водночас небагато виявляється і обліковується корупційних кримінальних правопорушень, передбачених статтями 210, 368-4 і 368-5 КК України, зокрема у : 2021 році – 54 (статті КК (злочини): 210 (17), 368⁴ (19), 368⁵ (18)); 2022 році – 34 (210 (3), 368⁴ (14), 368⁵ (17)); 2023 році – 99 (210 (12), 368⁴ (10), 368⁵ (77)); 2024 році – 126 (210 (12), 368⁴ (12), 368⁵ (102)). Але, як засвідчив аналіз, є позитивна тенденція останніх двох років звітної періоду щодо виявлення незаконного збагачення, зокрема у 2023 році обліковано у 4,5 рази більше таких злочинів ніж у попередньому, а у 2024 році у 1,3 рази більше за минулий рік [див. рис. 3].

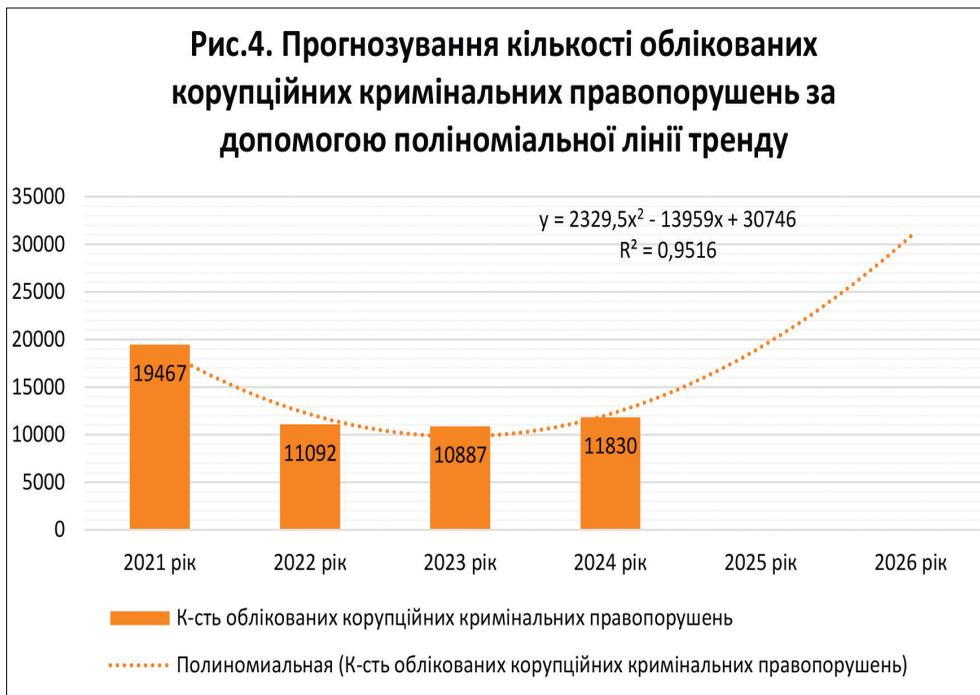

Слід відмітити, що інші корупційні кримінальні та пов'язані з корупцією правопорушення виявляються і обліковуються у незначній кількості або не обліковуються взагалі, до прикладу корупційні кримінальні правопорушення за статтями 312 і 313 КК України у 2023 році не виявлені.

За вчинення корупційних кримінальних правопорушень за звітний період 22228 особам вручено підозру, зокрема у : 2021 році – 8303 особам, 2022 – 7074, 2023 – 3188, 2024 – 3663. Такий показник впроваджено на системній основі з 2023 року у Ф.-2-кор (ОГП).

У 2024 року, порівняно з попереднім роком, відбулися незначні зміни в позитивний бік. Так, публікацій про кейси подоланої корупції стало трохи більше; натомість питома вага повідомлень про безкарну корупцію зменшилась одразу на третину (було 22%, стало 14%). Загальні міркування про корупцію великою мірою були пов'язані з євроінтеграційними питаннями, порушувалося це питання і в обговореннях безпекових угод з партнерами. Певною відповіддю на ці обговорення стала виплата ЄС макрофінансового траншу Україні – в його вимогах до отримувача була прописана боротьба з корупцією. Важливою частиною цього сегменту стало інформування окремих відомств про превентивні кроки з подолання корупції. Про скорочення корупційних ризиків звітували міністерства: Міністерство оборони України зменшило їх при закупівлях в рамках впровадження принципів НАТО; Міністерство внутрішніх справ України звітувало про антикорупційні переваги впровадження електронного реєстру зброї; електронна система е – Риба зменшила ймовірність корупції під час вилову; переформатування БЕБ. У тому ж таки 2024 році кількість облікованих корупційних кримінальних правопорушень зросла на майже 8,8% відповідно попереднього року, але на фоні незначного проросту відмічається позитивна динаміка щодо зменшення на 2,4% кількості облікованих тяжких і особливо тяжких корупційних злочинів (2024 року – 64,3% (7612 злочинів), 2023 – 66,7% (7266)). Також, зменшилась, порівняно з попереднім роком, кількість кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням, становила 5254, з них 48,9% (2570) злочинів тяжких і особливо тяжких, 11,8% (619) вчинених організованими злочинними групами чи/або злочинними організаціями. Щодо структури корупційної злочинності то найбільше вчиняється привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч.ч. 2-5 ст.191 КК України) 32% (3734 злочинів), зловживання владою або службовим становищем (ст.364 КК України) – 19,8% (2345 злочинів), пропозиція обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК України) – 18,1%, прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст.368 КК) – 13,9% (1640 злочинів), зловживання впливом (ст. 369² КК) – 3% (352 злочинів), зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365² КК) – 1,5% (179 злочинів), зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364¹ КК) – 0,9% (106 злочинів), незаконне збагачення (ст. 368⁵КК) – 0,9% (102 злочини) та інші – 9,9%. Найбільш враженими корупцією сферами є бюджетна система, освіта, охорона здоров'я, будівництво та земельні відносини. Середній рівень мають сфера транспорту, охорони довкілля, агропромисловий комплекс, оборонно-промисловий комплекс, паливно-енергетичний комплекс. Найнижчий рівень – фінансово-кредитна система, банківська система, сфера приватизації. Відомості про осіб, які вчинили кримінальні корупційні правопорушення та яким вручено підозру, то у 2024 році їх кількість 3663 осіб. Високий рівень корумпованості мають: посадові особи юридичних осіб і фізичних осіб; особи, які виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов'язки в юридичних особах приватного права; посадові особи юридичних осіб публічного права; службові особи і працівники Збройних сил України; особи, що надають публічні послуги; та інші категорії.

Ймовірність збільшення кількості корупційних кримінальних правопорушень, найближчі два роки, очевидна. Тенденції абсолютного приросту на 35-40% щорічно протягом зазначених вище періодів [див. рис.4].

Вплив корупційної злочинності на економічну безпеку безсумнівний, адже наслідки війни – втрата людей, територій та виробництв – сильно обмежують відновлення економіки України та продукують зростання корупційної складової у фінансово-економічній сфері держави. Посилення ракетно-бомбово-дронових атак росії восени 2025 року призвело до значних пошкоджень енергосистеми та нестачі електроенергії, зокрема й проблем із газовидобутком. Водночас, НАБУ та САП викрили діяльність злочинної організації, до складу якої входили чинні та колишні посадовці енергетичної сфери, відомий у медіа бізнесмен, інші особи, які вибудували масштабну корупційну схему впливу на діяльність стратегічних підприємств державного сектору, зокрема АТ «НАЕК «Енергоатом», отримання неправомірної вигоди та відмивання коштів.[3]

Корупція тісно пов'язана з фінансово-економічними процесами, які відбуваються в державі. Так, реалізація різних державних проектів приваблює злочинні мережі з метою заволодіння коштами державного та місцевих бюджетів. Україна в період війни має тенденцію до росту корупції в окремих галузях економіки. Особливо це стосується: великих будівельних проектів та відновлення зруйнованої інфраструктури, помешкань громадян та об'єктів соціального призначення (дитячі садочки, школи, лікарні); сфери фінансування державою потреб сектора безпеки і оборони, зокрема державних закупівель зброї та військової техніки, бюджету матеріально-технічного забезпечення ЗСУ, а також розвитку, закупівлі, модернізації та ремонту озброєння, обладнання й військової техніки. Корупція чинить негативний вплив на всі аспекти фінансово-економічної системи: вона підриває довіру до державних інституцій, стримує економічне зростання, сприяє відтоку капіталу, стимулює розвиток тіньової економіки, знижує ефективність державного управління, призводить до спотворення бюджетних процесів та послаблює контроль за фінансовими потоками. Витрати на корупцію закладаються у вартість товарів та послуг, тому корупція призводить до підняття цін. Такий стан речей ніяк не корелюється з економічними законами, веденням бізнесу та не сприяє добросовісній конкуренції та цивілізованому ринкоутворенню.

Висновки. Вплив корупційної злочинності на економічну безпеку держави в умовах воєнного стану (бойових дій, окупації територій, ракетно-дронових атак та знищення мирних українців й інфраструктури) має суттєвий вплив цю сферу злочинної діяльності. Корупція тісно взаємопов'язана з економічними процесами, які відбуваються в державі, оскільки поганий стан економіки, до прикладу у 2024 році міжнародна дотація бюджету складала 73%, створює сприятливі умови для поширення корупції, при цьому остання погіршує економічний розвиток, сповільнює інвестиції та призводить до неефективного розподілу ресурсів. Усі зароблені кошти держава вимушена спрямовувати на сектор оборони, а освіту, медицину й пенсії фінансує за гроші, які

надають міжнародні партнери, а тому корупційна складова підриває довіру до держави через зниження інвестицій, відтоку іноземного капіталу, зменшення фінансової допомоги, припинення гуманітарної допомоги та постачання озброєння та боєприпасів. Саме економічна нерозвиненість або занепад, що проявляється у нівелюванні ринкових механізмів формування економіки, неефективності здійснення державної економічної політики у зовнішньоекономічній, фінансовій, банківській діяльності, непрозорому бюджетоутворенню і нецільового використання коштів з нього, призводить до корупційної злочинності, зокрема організованої її складової. Водночас, реалізація різних державних проєктів приваблює злочинні мережі з метою заволодіння коштами державного та місцевих бюджетів. Україна в період війни має тенденцію до росту корупції в окремих галузях економіки. Особливо це стосується великих будівельних проєктів та відновлення зруйнованої інфраструктури, помешкань громадян та об'єктів соціального призначення (дитячі садочки, школи, лікарні). Зменшення надходження міжнародної допомоги, скорочення бюджетних ресурсів, фінансування бюджету за рахунок емісії, зниження інвестиційної привабливості, негативний вплив на легальний бізнес та розвиток тіньової економіки, зростання цін на товари й послуги, зниження рівня життя, зростання безробіття, скорочення соціальних програм та виплат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України від 20.06.2022 року № 2322-IX «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20/print>.
2. Корупція під час війни. Хто винен та як запобігти? URL.: <https://phm.gov.ua/?p=215359>.
3. Операція «Мідас»: викрито високорівневу злочинну організацію, що діяла у сфері енергетики. URL.: <https://nabu.gov.ua/news/operatciia-midas-vykryto-vysokorivnevu-zlochynnu-organizatciiu-shcho-diiala-u-sferi-energetyky>.
4. Сприйняття загрози корупції громадянами: оцінка влади та вимоги до змін під час війни: веб-сайт. URL: <https://dif.org.ua/article/spriynyattya-zagrozi-koruptsii-gromadyanami-otsinka-vladi-ta-vimogi-do-zmin-pid-chas-viyni> (дата звернення: 20.11.2023).
5. Стан корупції в Україні 2023: сприйняття, досвід, ставлення: веб-сайт. URL: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjniattia-dosvid-stavlennia>.
6. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL.: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
7. 71% українців вважають, що рівень корупції зріс після початку повномасштабної війни (ОПИТУВАННЯ). URL.: <https://www.argumentua.com/novini/71-ukraintziv-vvazhayut-shcho-riven-koruptsii-zris-pislya-pochatku-povnomasshtabnoi-viyni-opi>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 30.01.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації: 5.03.2026

© Расюк Е., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0